

COLUMNNA LUI TRAIANU

ISTORIA. — SCIINŢE ECONOMICE. — DREPTŪ. — MEDICINǎ. — SCIINŢE NATURALE. — POESIA. — BIBLIOGRAFIA. — LITTERATURA POPORANǎ. — &c.

Maī mulŷi abonaŷi ni se plǎngŷu de a primi fŷoia intr'o stare deterioratǎ, pĕtatǎ seŷu ruptǎ, din cauza lipsei unei copperte. Pentru a inlǎtura acestŷu inconveninte, „Columnna lui Traianŷu“ va appare de acumŷu inainte: *cāte doue cŷolle accoperite, la 1 ŷi 15 alle fie-cǎrŷi lume.*

SUMMARIU.

POESIA : La cimitirŷu, de C. Economu.

ISTORIA: Sintesea lui Radu-Negru, de B. P. Hasdeŷu.

FILOSOFIA : Ce este naŷiunea ? de G. Vegezzi-Ruscalla.

TEATRULŷu : Amorŷu-doctorŷu, comediǎ de Dr. Obedenarŷu.

LITTERATURA POPORANǎ : Negustorulŷu ŷi chirigiulŷu, de P. Ispirescu.

DIVERSE : Ce-va despre litteratura poporanǎ, de A. Xenopolŷu.

BULLETINŷu, etc.

LA CIMITIRŷU.

E nŷoŷte. Luna vĕrsǎ lungŷi vallurŷi de luminǎ ;
Totŷu dŷorme : lunca, satulŷu, oraŷulŷu amorŷtitŷu.
O pulbere de stelle plutesce pe collinǎ.
E ŷora cǎndŷu pǎmĕntulŷu respirǎ, liniŷtitŷu....

* * *

Sub pŷollele vǎlcellei pĕrŷitulŷu ŷerpuesce,
ŷi saleia se plĕcǎ pe cursu-ŷi cristalinŷu,
ŷi plŷiopulŷu lŷongǎ dĕnsa cu ŷŷoŷte fǎlfǎeŷce,
Cǎndŷu printre crĕngŷi in trecĕtŷu adia vĕntulŷu linŷu....

* * *

Ascultǎ, cumŷu natura murmurǎ ŷi tresare!
A cǎmpulŷu rumŷore spre cerŷu se urcǎ 'necetŷu ;
Duiŷosa filomelǎ s'aude 'n depǎrtare,
Scoŷtĕndŷu focŷose trillurŷi din ŷinu-ŷi de poetŷu....

* * *

Eŷu staŷu lŷongǎ mormĕntulŷu tǎcutŷu, in care zace
Rǎpita de pe lume de mŷorte prĕ-curǎndŷu ;
ŷi 'n ŷinulŷu armoniei, cǎndŷu totulŷu s'afli 'n pace,
Vinŷu singurŷu ca sǎ turburŷu concertulŷu, suspinǎndŷu!

* * *

Dĕrŷu cine sǎ m'auđǎ ? Voi, palidele stelle,
Urmaŷi cu nepĕssare eternulŷu voŷtru mersŷu!
Ce'mŷi pasǎ de e diuǎ seŷu nŷoŷte ? Vieŷtei melle
ŷi trebue ŷubirea, — ŷi ea aci s'a ŷtersŷu!...

CIRU ECONOMU.

ISTORIA CRITICA A ROMANILORU

IN MUNTENIA DIN SECOLULU XIV.

Veđi nr. 93—136.

CARTEA I.

PAMĕNTULŷU ŷi POPORULŷU.

CAPULŷU I.

TERRITORIULU.

ŷ 2.

NOMENCLATURA.

Urmare.

In istoria, aŷa dupǎ cumŷu o scriŷu cei maī mulŷi, s'a vĕduŷu cǎte o datǎ o biatǎ litterǎ prefǎcĕndŷu-se intr'unŷu importantŷu personagiŷu, ŷi adesea a trebuitŷu sǎ trecǎ secolŷi, pĕnĕ ce analiza criticǎ sǎ restabilĕŷcǎ adevĕrulŷu, gonindŷu ŷi spulberǎndŷu bolnavele nĕlucirŷi.

Unŷu celebru filologŷu francesŷu a povestitŷu nu de-mulŷu in ŷinulŷu Institutulŷu o frumŷŷa metamorfŷosǎ de acĕŷtǎ naturǎ.

Ėccĕ-o.

Pe la 1034 ŷmperatulŷu grecescŷu Mihailŷu IV disgrǎŷiase pe unŷu metropolitŷu allŷu Tesaloniceŷi, numindŷu in locu-ŷi unŷu curatorŷu ad-interim, carele sǎ administreze diocesea.

Relatǎndŷu acĕŷtŷu evenimentŷu, Bizantinulŷu Cedrenŷu calificǎ pe funcŷionarulŷu imperialŷu $\pi\rho\rho\mu\eta\theta\epsilon\upsilon\varsigma$, cǎci maī toŷi scriŷtorii grecŷi din evulŷu mediŷu, Gregora, Efremŷu, Frantze, etc., astŷu-feliŷu chŷiamǎ ceia-ce se đice lǎtinesce *tutor*.

Prima ediŷiune a lui Cedrenŷu in loculŷu minusculeŷi π a pusŷu din negrigire pe maŷuscula Π , ca ŷi cǎndŷu arŷu fi numele propriŷu: $\Pi\rho\rho\mu\eta\theta\epsilon\upsilon\varsigma$.

Traducĕtorulŷu latinŷu a mersŷu ŷi maī departe, conferindŷu acĕŷtui noŷu Prometeŷu, negreŷitŷu fǎrǎ voia lui Giove, unŷu splendidŷu episcopatulŷu : „episcopatum Prometheo committit.“

Lequien citeŷce testulŷu, consultǎ traducerea, ŷi nu se sfieŷce a vĕrŷi pe fabulosulŷu Prometeŷu in lista archiepiscopilorŷu Tesaloniceŷi, accordǎndŷu-ŷi cu gravitate anume fotolliulŷu treŷ-deci-ŷi-ŷesselea dupǎ ordinea cronologicǎ.

Vine Lebeau, apoi Saint-Martin ŷi cei-l'alŷi

istoriografŷu ai Bizanŷiului, ŷi fie-care pe rŷondŷu vorbesce cu o suffletĕŷcǎ satisfacŷiune despre „archiepiscopulŷu Prometeŷu.“

Din buchi in episcopŷu, din episcopŷu in archiepiscopŷu, din archiepiscopŷu putea sǎ devinǎ patriarcŷu!

O litterǎ micǎ schimbǎndŷu-se intr'o litterǎ mare, nemicŷu maī multŷu decǎtŷu atǎta, a fostŷu in stare a zǎpǎci o grǎmadǎ de magistrale capete! (501)

Orŷi-cine se espune a brǎsdui cǎmpulŷu istoricŷu fǎrǎ a putĕ cunnŷosce inŷe-ŷi testurile in limbele lorŷu originale, fǎrǎ a fi approfondatŷu fontǎne ŷi ĕroŷi fontǎne, fǎrǎ a possede aptitudinea ŷi rebdarea de a le supune una dupǎ alta cellulŷu maī minuŷiosŷu scrutinŷu, o sǎ gǎŷŷescǎ ŷi ellŷu la totalŷu pasulŷu „archiepiscopŷi Prometeŷi“, inŷtocmaŷi precumŷu la noŷi mostenitorŷi lui Grecĕnu aŷu datŷu mereŷu de „Negru-vodǎ“, pe la 1215, pe la 1240, pe la 1290 etc.

Illustrulŷu criticŷu maghiarŷu Kemĕny a ŷchiŷtatŷu cu o pĕnǎ de maŷtru urmǎtoŷrea admirabilǎ geneŷe a greŷellelorŷu:

„Unulŷu scŷote o suppoŷiŷiune; unŷu allŷu „douilea clǎdesce pe ea o teoriǎ; unŷu allŷu „treilea o considerǎ degia ca pe o veritate „recunoscutǎ, trage consecinŷe ŷi maī aninǎ „cǎte ce-va dela sine; unŷu allŷu patrula maī „adaugǎ cǎtrǎ cele adause; ŷi totŷu progres- „sǎndŷu astŷu-feliŷu intr'o ŷpiŷǎ ŷore-cumŷu „genealogicǎ, istoria trece pe nesimŷite in „longas errorum generationes, pĕnĕ ce 'n „fine se rǎdicǎ unŷu giganticŷu arbure, alle „cǎruŷi intrepide ramure, in locŷu de a „offeri obositulŷu istoricŷu unŷu sigurŷu adǎ- „postŷu ŷi unŷu vigurosŷu spriginŷu, ŷi storcŷu in „turmente picǎture de sudŷore“ (502)

Trebuŷa, maī pe d'assupra, sǎ nu uŷte cǎ, pentru ca tortura sǎ fie in culme, maī ressarŷu apoi antagoniŷti, cari te ŷi apostrofĕzǎ cu in- vective prin agrammate pamflete, simplu nu-

(501) Brunet de Presle, in *Comptes rendus de l'Acadĕmie des Inscriptions*, nouv. sĕrie, t. 1, Paris, 1865, p. 169.

(502) Ueber das Bisthum zu Bacov, in *Kurz's Magazin*, II, 1: „Der Eine stellt die Muthmassung auf, der Zweite bauet Meinungen darauf, der Dritte betrachtet sie schon als Wahrheiten, macht Folgerungen daraus, und fŷugt noch ex pro-priis etwas dazu, der Vierte fŷugt dem Gefŷugten wieder Etwas bei, und indem dieses in einer gewissen genealogischen Ordnung so fortgehet, ŷbergehet endlich die Geschichte in longas errorum generationes, bis endlich ein Riesenbaum dastehet, dessen kŷuhne Zweige, statt dem erschŷoŷften Geschichtsforscher einen sichern Ruheplatz und festen Aufenthaltspunkt zu gŷonnen, ihm nur qualvolle Schweisstropfen expressen.“

mai de cîudă că nu-i lași să dîrmă într'o lenevósă necombattere a unor absurdități pretinse *patriotice*!

Amî assudatî și noi, după vorba lui Kémény; înse cellu puțin n'a mai remasî nici o porțiță deschisă pentru basmele scôlei lui Grecénu!

Prin documente și numai prin documente, amî demonstratî că :

1-o. Tatălul marelui Mircea se dicea Negru înainte de a fi agîunsu la domniă, și chiaru după urcare pe tron, deși numele 'i curatî princiaru este numai Radu, precumî illu chiamă totu-d'a-una în acte oficiale fii și nepoți seî;

2-o. Negru-vodă cellu cu titlul de „duce allu Amlaşului“ este Radu, tatălul marelui Mircea, căci înainte de 1360 teritoriul amlaşénu nu aparținea încă Munteniei;

3-o. Negru-vodă fundatoru allu Tismenei este Radu, tatălul marelui Mircea, precumî dovedescî tôte crisocele essistinți alle acesteî monastiri;

4-o. Negru-vodă donatoru allu bisericeî din Callimanescei, devenită mai în urmă monastire dela Cozia, este Radu, tatălul marelui Mircea, după cumî attestă o diplomă dela acestu principe din 1388;

5-o. Negru-vodă ctitoru primitivu allu Cotmenei este Radu, tatălul marelui Mircea, precumî arrétă însuși nepotul seî Michaiu Bassarabî într'unu actî din 1418;

6-o. Negru-vodă cellu cu monastirea dela Câmpu-lungu este Radu, tatălul marelui Mircea, fiindu-că înainte de dînsul, pe la 1350, nu era acolo decâtu o simplă biserică, patronată de Nicolau Bassarabî;

7-o. Negru-vodă, sub care se illustrează prin creațiunî monastice fericitul Nicodemu, este Radu, tatălul marelui Mircea, de óră-ce acestu apostolu allu Munteniei a trăitî anume între 1360—1406.

Maî pe scurtu, ori-unde Negru-vodă apare ca o personalitate reală, plastică, concretă, ellu se identifică cu Radu, tatălul marelui Mircea, classându-se cronologicesce nu mai susu, decâtu în intervallul anilor 1370—1380.

A'lî împinge cătră 1215 seî 1290 sub apoteosa de părinte allu Statuluî Munténu, a fostu opera ignorantismuluî logofeșescu și călugărescu din epoca lui Mateiu Bassarabî.

În secolul XVI teoriă *à-la-Grecénu* nu essista încă în România, și éccé despre acésta o probă totu atât de documentală, ca și lunga seriă a cellorî de mai susu.

Între moșiele cele mai vechi alle monastiriî Tisména se afflă satul Cumanii, numitî dintru'nteiu Vadul Cumanilor, situatî lîngă Dunare, actualmente în distric-

tul Dol-giuluî, pêne 'n secolul XVIII făcîndu parte din teritoriul pe atunci cu multu mai vastu allu Mehedințiloru, numerîndu astă-đi vr'o 400 de case și 2 bisericice.

Crisovuluî lui Mircea cellu Mare din 1387 dice fórte limpede :

„Întărîmî monastiriî Tisména celle date „de cătră sântu-reposatulî parinte allu domniei melle Iónu Radu-voevodî, satulî Vadulî Cumaniloru cu giümetatea Topornei „etc.“ (503)

Prin urmare, moșia Cumanii este o donațiune directă și exclusivă dela Radu, tatălul marelui Mircea.

Ei bine, unu crisovuî din 28 aprilie 1576 o confirmă în următorul mod :

„Din grația lui Dumneđeî Ió. Alessandru, „vodă și domnu allu tótei țerre ungro-române „etc. Dă domnia-mea acésta poruncă a domniei melle santei monastiri, numite Tisména, „unde este templul Addormiriî pré-santei, „curatei și pré-binecuvîntatei stăpane născé-tórei de Dumneđeî pururea-feciórei Maria, „ca să-i fie satul numitî Cumanii, carele „se afflă aprópe de Vidin, cu totu hotarul „și cu balta, fiindu-că supra-menționatulî „sat Cumanii este moșia mōnăstiriî, con-firmată încă din đillele reposatulî Negru-vodă, éru acumî de curîndu a avutî sânta „monastire giudecată de'naintea domniei „melle cu Pârvu, fiulul lui Cherbelețu, pen-tru susu-đisul sat Cumanii, affirmîndu „Pârvu, cumî-că acestu sat este moșia lui „remasă moștenire dela Cherbelețu, și deci „domnia-mea amî căutatî processulî după „dreptate și după legea dumneđeéscă, cu toți „onorabilî consiliari ai domniei melle, și amî „maî cititî domnia-mea și crisovulu de întă-rire dela reposatulî Negru-vodă, veđîndu „și convingîndu-mă, că supra-menționatulî „sat Cumanii etc. (504)

(503) *Archiva istor.*, III, 192: „potvr'zsdam prilozsena a „ót svietopoczivszago róditelie gospodstvami Ió Radula voevodî, selo Koumanskyi brod s polovina Toporna etc.“ — *Venedin*, 10.

(504) *Archivulu Statuluî din Bucurescei, actele Tismenei, legătura nr. 14*: „Milostiiu bozsieiu Ió Alixandru voevoda i gospodin v'soi zemle uggróvlachiiskoe, syn velikago i priedobrago Mirzev voevodi, i anepseu Michnev voevoda, davat gospodstvomi sie povelenie gospodstvami svietoe monastirev zovemago Tismiena idezs est chram uspenie priesvietie czistie i priedlagoslovenie vladiciztze i bogoroditze prisno dievi Marii, iakozs da mu est selo ezsse zovet Komani ezst sut bliz kod Idin, v'si s's v'siem chotaróm i s's blatem, ponezs siiu viszi-mentag selo Komani, bili sut za diedinó monastirevi ukrieplenie escezsze ót pri dni pokoinag *Negrul voevoda*, a potom k'da est bil s'da a svietoe monastir óna est mal prenie pried gospodstvami s's Pyrvul syn Kerbeletzov radi viszre-zenoselo Komani, i sitze priesz Pyrvul kako siiu selo Komani óni sut negov za diedinu, i est s'tvoren selo... basezinu emu ót Kerbeletzu, i utem gospodstvomi gleda redu im po pravdu i po zakonu bozsiiu, s v'siemi czistitimi praviteliem gospodstvami, i escezs procztach gospodstvomi i kniga pokoinag *Negrul voevoda* za ukrieplenie etc.“ — Cf. allu meî *Codice diplomaticu din 1570—1580, în Columna lui Traianu*, 1871, nr. 35, p. 138.

Așa déró Radu, tatălul marelui Mircea, era cunnoscutu de vécuri sub numele seî antepinciaru de *Negru*, înse pêne la grammaticeî lui Mateiu Bassarabî nimenuî nu venia în minte de a'lî celebra ca pe „anteiu descăllecătoru“ allu Munteniei, și cu atâtu mai puțin a'lî face să colindeze cu extractulî matricularu allu țerreî din secolu în secolu.

Acésta descoperire era rezervată istoricilor allu-de stolnicul Socolu ot-Cornășeni!

La 1576: „*reposatulî Negru-vodă*“, nemicu mai multu decâtu atăta, după cumî vedemî în crisovulu de mai susu; la 1636: „*bêtrâ-nulî și pré-milostivulî creștinu Radulî Negru voevodî, carele a fostu din începutu „descăllecătoru Țerreî Romănesci*“, după cumî sună inscripțiunile dela Câmpu-lungu.

Cătu de fecundî în floricele a fostu șesșe-đecenarul spațiului dintre 1575—1636!

Între cătu Negru-vodă trece peste cadrulu strictamente istoricu allu lui Radu, tatălul marelui Mircea, ellu devine unu obscuru mitu, o personificare tradițională a întreguluî némî allu Bass-arabilorî, o espressione lessică a rebusuluî eraldicu allu cellorî trei capete *negre*, unu eponimu allu Statuluî Bass-arabescu: *Arabia*, *Negră-Cumania*, *Negră-Tătaria*, *Kara-Iflak*, *Μαυροβλαχία* etc., tôte astea amalgamate, mai allesu la Făgărășeni și la Muscelleni, cu memoria cuceririî regiuniî lorî de cătră unu banu allu Severinuluî, adecă unu Bass-arabu seî vodă-Negru, între anni 1180—1210.

Numai printr'o descompunere așa đicîndu chimică calitativă și cantitativă, recurgîndu la totu felulî de *reactive* în fața căroră nu póte a nu se desmasca minciuna, noi amî reușitî a separa elementul facticu de elementul imaginaru, ambele din ce în ce mai fusionate în cursu de secolî.

Amî terminatî cestiunea legămîntuluî legendei lui Negru-vodă cu numele bassarabicu; înse n'amî conchisî încă asupra naturei acestuî din urmă și diverselorî sellé manifestațiunî.

Semnalarâmî degia din capul loculuî caracterul eminentu poeticu allu epitetulu de *Negră* în privința Munteniei; unu epitetu, care nu numai depinge o dinastiă, o națiune, o țerră întregă printr'o culóre, adecă prin totu ce póte fi mai imaginativu, dérú merge cu fantasia, pe basea ademenitórei assonanțe, pêne a ciocni lucrurile cele mai disparate: Bass-arabia și Arabia.

Principalele monumente, în cari ne întîmpină acésta nomenclatură, sunt éroși poetice, începîndu dela ballade slavice pêne la Cântul Nibelungiloru.

Reputațiunea Românilorî din véculu de miđu-locu de a fi *negri* și chiaru *Arabi* nu se mărginîa înse numai în sfera popórelorî

înceinate, după cum s'arū pute crede din câte amū spusū pēnē aci.

Noi o gässimū totū pe atunci tocmai în Islandia, și ceia-ce 'i nu mai puțin instructivū, o gässimū totū într'o fontână poetică.

Famosul Snorre Sturlason, unul din părinții litteraturei scandinave, născutū la 1178 și mortū la 1241, în legenda Inglingasaga din Heimskringla, ni-a lăssatū o prețiosă mențiune despre regiunile nōstre, după ideele pe giūmētate mitologice alle cālētōrilor septentrionalī din acea epocă.

Éccē passagiulū în traducere :

„Spre nordū de Marea-nēgră se întinde „Sciția cea mare séū frigurōsă, în care sunt „o mulțime de țerre vaste, o mulțime de „națiunī minunate, o mulțime de felūri de „limbe; sunt acollo pitici, sunt uriași și „sunt ómenī negri.“

Éccē și testulū islandesū :

„En nordan at Svartahafi gengr Svǫldjót „en mikla eda hin kalda. I Svǫldjót eru stór- „hērud mörg, ok margskonar tjódir undar- „ligar ok margar tūngur; tar eru dvergar „ok risar ok blámenn“ (505).

Să se noteze, că acella-și cuvētū *Blámenn*, adecă *ómenī negri*, desémnă totū d'a-una în opera lui Snorre Sturlason și pe *Arabī* din Asia.

În acestū modū o sagă scandinavă din Oceanulū Înghiătatū, ca și Nibelungenlied allū Germanilorū dela sudū, ca și cântecele eroice trans-danubiane alle Serbilorū și Bulgarilorū, ș'apoi totū în secolū XII-XIII, numesce pământulū Bassarabilorū : *Arabīā*.

Precisarea țermulū nordicū allū Pontulū: „en nordan at Svartahafi“, nu permite nici o îndouelă.

Cu acestū datū în mână, putemū enumera acumū într'o listă completă tōte sorgințile poetice din evulū mediū, în cari occurge d'o-potrivă *arabisarea* României din cauza Bass-*arabilorū* :

1-o. Rebusulū eraldicū allū capetelorū negre;

2-o. Ballade serbe;

3-o. Ballade bulgare;

4-o. Cântulū Nibelungilorū;

5-o. Mitulū lui Negru-vodă;

6-o. Heimskringla lui Snorre Sturlason.

Sunt óre destulle?

Pentru ca negrismulū Muntenilorū să fi pututū străbatte între anii 1178-1241 pēnē în fundulū Islandiei, la marginea crivețenă a lumii vechi în ciocnire cu marginea crivețenă a lumii noue, ellū cată să fostū fōrte respânditū cu multū mai de nainte și cu multū mai încollo de banatulū propriū dīsū allū Severinulū.

Ceia-ce distinge orī-ce creațiune poetică, fie ea cultă séū poporană, este o semi-obscuritate: „poesia consistă în rađe de sóre pintre aburī matinalī“, după sublīma definițiune a lui Gōthe, întrū cātū nedefinitulū e susceptibilū de a fi definitū.

Epitetulū de *Nēgră* séū de *Arabīā*, deși isvoritū din Oltenia, totuși nu se putea reține în îngustulū cercū allū țerrei Bassarabilorū, ci trebuia să îmbrățișeze cu 'n-cetulū în închipuirea popórelorū o zonă óre-care, o întindere mai multū séū mai puținū confusă, unū *κλίμαξ*, lungindu-se în susū și 'n gīosū affarā din sfera Munteniei.

Acéstā necesitate logică se póte verifica prin fapte.

(Va urma.)

HASDEU.

CE ESTE NAȚIUNEA ?

(Urmare. Veđi nr. 36)

VIII.

Limba caracterisēzā națiunile într'unū modū cu multū mai durabilū, decâtū guvernele și moravurile (1). O pote distruge numai dōrā unū concursū estremū de grave calamități : vr'o fōmete séū vr'unū resbellū pēnē la mesura de a nemici o mare parte din poporațiune, înlocuindū apoi lacuna prin colonie din affarā, séū vr'o tiraniā, vr'o dominațiune străină îndelungată, care arū interdice usulū limbei naționale. Adessea înse ea înfruntā pēnē și unū asemenea despotismū. Nici Poloniī, nici Russiī n'au pututū stērpi nationalitatea litvană, care, după cumū observā Renan, vorbesce pēnē astā-đi după miī de anū unū anticū dialectū sanscritū. Bieții Finnesi, cu tōte sbuciumările Sveđiei și apoi alle Russiei de a stinge limba lorū, încatū țzarulū Nicolai mersese pēnē a opri într'unū ucazū ad-hoc țipărirea cārțilorū finnese (2), nu numai s'a conservatū, dērū încă a reușitū a se cultiva și a deveni egalā limbelorū celorlū culte alle Europei. Austriaciī n'au pututū desființa limba română prin impunerea cellei germane în învățământulū superiorū (3), precumū n'o vorū poté desființa nici Maghiariī, urmândū vechiulū lorū planū din 1846 de a maghiarisa prin limbă tōte naționalitățile eterogene din Ungaria. În orī-ce casū, aceste tirannice încercări probēzā elle-inseși, cumū-că tōte guvernele recunoscū în practicā a fi cōprinsā anume în limbă esența unei națiunī.

(1) Herder, *Philosophie de l'histoire*, trad. Quinet, lib. IX, ch. 2 : „Toute langue porte l'empreinte de la pensée et du caractère du peuple qui la parle. Une nation n'a point les idées pour lesquelles sa langue n'a point de mots... Les qualités d'un peuple se révèlent elles-mêmes dans les accidents de sa langue comme dans un tableau immense... Le génie d'un peuple ne se dévoile nulle part plus évidemment que dans la physiologie de sa langue.“

(2) *Journal des Débats*, II iuniū 1854.

(3) Decretū ministerialū din 23 septembrie 1853, publicatū în *Gazetta de Transylvania* din 17 oct. 1853, art. 1 : „Limba germană are a fi treptată la tōte gimnasiale Ardélului etc.“

Aprópe totū-d'a-una limba póte fi considerată ca unū certificatū despre originea națională (1). Probele istorice adessea sunt obscure și adessea lipsescū cu desēvērșire, precumū este bună órā în privința națiunilorū autoctone din America, din Africa australă și din Oceania. Confrunțațiunea caracterelorū fizice servesce une-orī ca firul Ariadnei în acestū labirintū allū originilorū, dērū pentru a'lū poté utiliza, trebui să fie cine-va anatomistū și cālētōrū; pe cândū confrunțațiunea limbelorū permite doctilorū a gāssi o soluțiune fără a eși din bibliotecă (2). Rask, Bopp, Schott și alții au agiunsū a stabili într'unū rodū peremptoriū înrudirea popórelorū din Asia și Europa, și a ni arrēta doue mari ramure de ginți : indo-europeă, chiāmatā astā-đi mai correctū ariană, și uralo-altaică séū finnicotatară. Gallatin în America a demonstratū legământulū, ce întrunesc pe aborigeniī de acollo, cu tōtā diversitatea materialulū glotticū. Apelyard și Kraft au probatū unitatea originală a Negrilorū din Africa trans-ecuatorială, érū Orașiū Halle pe a locuitorilorū din Polinesia.

Mai totū-d'a-una limba este acela care determinā limitele teritoriale alle unei națiunī, însoțind'o și 'n noele stabilimente, ce resultā din colonisārī séū din conciste, încatū Schlegel avea dreptate de a o numi una din bazele istorice alle umanității (3). Omulū fiindū mobilū, este absurdū a determina națiunile prin imobilitatea teritoriulū. Insulele Azzore au devenitū spaniole de cândū le-au ocupatū Spaniolii în 1448, érū pēnē atunci erau nelōcuite, precumū se pare a fi fostū nelōcutā și estrema Islandiā pēnē la 864, de cândū a devenitū scandinavă printr'o imigrațiune de Norvegiani. Presuppunēdu-se că Italianii arū fi peritū în lupta de nedependință, și arū fi venitū apoi colonie germane, conservandū limba germană, pentru a re'mpopora acéstā fericitā regiune, óre acestea s'arū metamorfosa în Italiani prin teritoriū ? Francesii, gonindū pe Arabi din Algeria, au remasū Francesi, și nu s'au făcutū Arabi.

Unū argumentū irresistibilū, cumū-că limba e singurulū fundamentū allū naționalității, este că stingēdu-se limba, încetēzā de a mai țrai însă-și națiunea ce o vorbise; adecă prin adoptarea unei noue limbe, adóptā noue tendințe, noue afecțiuni, noue aptitudini, încatū nu mai este ceta-ce fusese. Astū-felū Normaniī, venindū în Francia și uītândū limba lorū *norska* prin contactū cu populațiunile țerrei, unde s'au stabilitū, îi vedemū devenindū o altā națiune. Astū-felū Cornwallisii, în-

(1) Schoell, *Tableau des peuples qui habitent l'Europe*, 2 ed., p. 43 : „Nonobstant tous les changements il reste aux nations presque toujours un trait caractéristique et particulier. Ce trait caractéristique, que ni la suite des siècles, ni les variations des gouvernements, ni le mélange des races ne sauraient entièrement effacer, c'est la langue.“

(2) Latham, *Man and his migrations*, ch. 1, p. 27 : „Language can be studied in the closet : so that for one traveller who describes that he sees in some far distant country, there may be twenty scholars at work in the libraries of Europe. This is only partially the case with the osteologist.“

(3) *Philosophie der Geschichte*, I. XII.

(505) *Rafn. Antiquités russes d'après les monuments des anciens Scandinaves*, Copenhague, 1850, in-4, t. 1, p. 245-6.

locuind în secolul trecut dialectul lor național *kimriro* prin limba engleză, și-au apropiat toate caracterele națiunii engleze și au rămas străini pentru Kimrii din Wallis și din Bretonia franceză. Bulgarii prin adopțiunea vocabularului slavice și Baschirii prin îmbrățșarea idiomului turec au rupt legăturile lor de frăție cu Ostiacii, cu Ziriani și cu celelalte popoare finno-uralice. Egiptianii părăsind limba coptă și Israelii din Palestina pe cea ebraică, pe nesimțite au intrat în sinul națiunii arabe. În ziua în care toți Italianii s-au unit cu Românii și au sacrificat limbele lor naționale limbii franceze, n'ar mai exista naționalitatea italiană și naționalitatea română, ci numai cea franceză. Identitatea stirpii nu trebuie să ne facă a uita diversitatea ramurilor, căci nu stirpea, ci aceste ramuri sunt naționalități. O națiune care și schimbă limba, fără a fi constrinsă printr-o tiranică violență, comite un act de sinucidere (1), și foarte bine dicea Plutarcul, că *este o mare infamie pentru un popor de a-și pierde limba, decât de a-și pierde libertatea.*

Naționalitatea fiindă fundată pe limbă, este o unitate morală și intelectuală în totă puterea cuvântului și nu depinde cât și de puțin de forma cea materială a guvernului. Francesii, fie constituționali, fie monarhici, fie republicani, sunt totuși Francesi. Germania poate fi divizată într-o sută de State mari și mici, și totuși ele nu vor înceta de a forma o singură naționalitate germană. Turcii suppuși Sultanului sunt conaționali cu Turcii suppuși Tzarului. O națiune durează chiar fără neapăsare. Naționalitatea greacă trăiește în cursul de secole sub jugul otoman, precum naționalitatea polonă există și va exista, deși tripartită sub guvernele ruse, pruse și austriace. Lombardo-venetii erau totuși Italiani când li dicta legi Cabinetul din Viena. Insa și religiunea, oricât de putinte asupra spiritelor, nu poate separa ceea ce este una prin limbă. Anglesii catolici și anglesii protestanți sunt o singură naționalitate. O singură naționalitate sunt Românii uniți și Românii neuniți din Transilvania. Naționalitatea albanese se compune din ortodocși, catolici și mahometani, și acesta n'are să împedă de a fi una.

Așa dă o naționalitate este neapăsare de guvern, de cult, de teritoriu și de moravuri.

Un Italian din Zara în Dalmația, unde sunt așezate de veacuri mai multe familii italiene, mănținându cu sanctitate limba străbună, este :

- 1-o. Prin subiecțiune — Austriac;
- 2-o. Prin religiune — Romano-catolic;
- 3-o. Prin patriă — Iliric;
- 4-o. Prin națiune — Italian.

(Finea va urma)

GIOVENALE VEGEZZI-RUSCALLA.

(1) *Snellaert, Histoire de la littérature flamande*, p. 226 : „On n'est pas plus en droit d'aliéner sa langue que son pays“.

AMORUL DOCTORULUI

COMEDIA FARSĂ ÎN DOUĂ ACTE

imitată după Molière.

(Vezi nr. 136).

ACTUL II.

Acela și decorul ca și la I Act.

SCENA I.

DRAGOMIRA, MARINU.

(*Dragomira vine pe ușa din stânga, Marinu vine prin fundă*)

DRAGOMIRA. Ce ai făcut pînă acum, Marine?

MARINU. Am alergat ca un callu de postă. Am ambulat după hai doctori. Am fost la peste 40 de doctori, și abia am addus vre-o 5-6. Uite, pune-mă să îți adun 60 de popi într'un sfert de cesu, că îți adun. Da cinci doctori nu îți adun nici în 3 zile, după cum am vădit eu astăzi. Unul, ba că nu poate să vii pentru că se duce să și plimbe doctoria la Șușea. Altul, ba că s'a dus la moșia pentru că nu se ține numai de doctoria, ci face și plugăria. Altul, ba că se duce la vânătoare. Altul, ba că are trebă în Hanu-cu-tei, pentru că face *spiculații* cu un Zărafu. Altul, ba că e la Senatu. Altul, ba că e la Adunare. Altul, ba că e la Primăria. Altul, ba că s'a dus să dea la semnu. Un doctor mai moțat mi-a spus că nu merge decât la boieri mari. Un altul, de par'că era un mistreț, mi-a spus că vine numai dacă îi numeri d'acasă peșini 5 galbeni. Un altul mai colțat a spus că vine, dăru înainte să-i spuie adresa bolnavului, adevărat cum îi e numele bun, cum îi e porecla, cum îi e ricitada, în ce uliță șede, ce număr are la poartă, cu câte caturi este casa, cum îi cheamă pe vecini, de câți ani e bolnavul, cum îi sînt ochii, câți dinți are în gură, câte neveste a ținut, câți copii are, ce felu de vin bea, ce gazetă citește, și câte altele toate; și apoi după ce i le-o spuie toate, dice că nu vine la bolnav decât în carită cu 4 cai. . . .

DRAGOMIRA. Bine că nu cere să și meargă și falaitar înainte trăsuri, cum umbla domnii cei vechi!

MARINU. Am mai fost și după vestitul doctore Bătăiosu, ăla care face minuni. Să vezi că șede la hanu lu Manu. Dăru pînă să răbesci la ellu, vai de om! pentru că stă afară de lă așteptă lumea după lume: Țigani, Ovrei, Lipoveni, schiop, orbi, șontorogi, năbădăioși, chei și riuși! Ce bate mai mult la ochi, să vezi pînă lumea bolnavă vre-o 10 Ovrei rumeni la obraz și tari ca petra. Astora nu le mai tace gura, sporovăsește mereu. Unul spune că a cădat după un turnu de biserică de și-a făcut picurile terciu, și doctore Bătăiosu l'a vindecat de n'a rămas semnu. Unul spune una, altul spune alta. Cu un cuvânt, toți Ovreii ăștia au fost prăpădiți, schiodiți, mai mult morți decât viu, și doctore Bătăiosu i-a înviat. Îi întrebam că ce mai caută ei acolo deca sunt sănătoși. Și mi spunea că dreptu recunoscîntă ședă totă ziua ca să spuie la lume minunile doctorului. Mie unul mi s'a părutu ciudat să vezi samsari Ovrei să și lase ei treburile și să părădă zile n'tregi pentru recunoscîntă. Un Grecu bătrănu din hanu mi-a spus că Ovreii ședă acolo pînă plăcescă totă lumea; apoi vine doctore de le plătescă câte 3 ruble pentru ostenela lor. Ba Greculu mai dice că samsarii ăștia n'au fost bolnavi decât în vis. — Da să vezi alta și mai și mai. Din când în când, o Țigancă care șede acolo afară începe a batte cu pumnul în ușa și a striga: „Domnule doctoru, domnule doctoru!

„Poftim mai curîndu că a venit o cară de la un boier mare ca să te ia! . . .“ Doctore Bătăiosu esse afară furios și cu pînă vulvoiu, și sbiară: „Spune că nu mergi la boier mare. . . eu nu caut de cătu prostime! . . .“ și lumea când aude asta dă și mai mult năvală să intre, dă par'că vor să se strivescă unii pe alții. — O dată când a mai strigat Țigancă, m'am dus de m'am uitat și eu în uliță să vezi cară de boier mare, și când ce să vezi, nu era decât un sacagi cu un callu schiop! . . . (*se duce spre ușa din stînga de trage cu urechi*) Au vădit că se dă giosu doctorei.

DRAGOMIRA. Decă e așa, du-te de le addu dulceta. (*Marinu esse pe ușa din dreapta*).

SCENA II.

DRAGOMIRA, IVANCEA, DOCTORE COLICĂ, DOCTORE REPOSAȚU DOCTORE NERODOVICI, DOCTORE BOIANGESCU, în urmă MARINU adduce o tavă cu dulceta.

(*Anteu intră doctoru, cu pelèriele n mână, și, apoi Ivancea; toți vin din stînga. — Doctorulu Colică e grosu, are mustăți și barbă, cravată neagră, gheroc negru lungu, decorațiune la butonieră, accentu de Ovreiu din Moldova. Doctorulu, Reposațu e naltu, are mustățile rase, favorite mici, pînă cîntu, cravată albă naltă, guleru essagerat, jachetă neagră scurtă, pantalon negri strimți; mănusi de strucu mari de totu, pare c'ar și îmblănite pe din-întru; accentu englez; prisază mereu. Doctorulu Nerodovici are barbă mare incultă, sprincene imbinat, vestminte sărăcăciose și usate, pantalon scurți, măneci pre-scurte; nu se vede nici guleru alb la gît, nici bente albe la mînă; accentu bulgar; mătănii în mână; se gîocă cu elle ținîndu-le cu o mână la spate; gesturi orientale, cum am dice ca tutungiu armeni. Doctorulu Boiangescu are barbă bine peptenată, pînă pomadat și linsu, cravată albastră deschisă, acă de peptu mare pe cravată; giletă de culore eră deschisă; doue lanțuri grele de aur; pantalon gris sêu altă față deschisă, sêu cu cadrilate mari; jachetă albastră; ănnelle enorme în degete; gesturi essagerate de bogasieru care vantază marfa; totu arrată mînele, le rădică în sus și le lassă giosu. — Colică vorbesce încet cu Ivancea, Reposațu vorbesce încet cu Nerodovici, pecându Boiangescu vorbesce cu Dragomira ce urmază*)

BOIANGESCU. Da par'că te-am vădit unde-va pe tine.

DRAGOMIRA. Sărutu mîna, Domnule Doctoru, sunt 3 — 4 zile, sărutu mîna, la o prietenă a cuconiței.

BOIANGESCU. A! sciu unde. Ce mai face vizitiulu cocóni Mândichi?

DRAGOMIRA. Vizitiulu? sărutu mîna, a murit.

BOIANGESCU. Ce felu a murit!

DRAGOMIRA. Deu, Domnule Doctoru, sărutu mîna.

BOIANGESCU. Nu se poate.

DRAGOMIRA. Nu sciu decă se poate ori nu se poate; da sciu, sărutu mîna, că a murit bietulu vizitiu.

BOIANGESCU. Nu se poate să fi murit, îți spuie. Sciu eu ce vorbescu!

DRAGOMIRA. Și eu îți spuie, Domnule Doctoru, sărutu mîna, că vizitiulu e mortu și ngropat.

BOIANGESCU. Nu se poate, ai greșit.

DRAGOMIRA. L'am vădit cu ochii mei.

BOIANGESCU. Nu se poate. (*cu emfaze, cu aeru pedant*) Știința medicală ne spune, că bôla vizitiulu nu se termină decât după a 14-ea sêu a 21-a di. Și nu sunt decât 6 zile de când vizitiulu a cădat bolnav.

DRAGOMIRA. Știința simandicală poate să dice ce o vré; eu sciu, sărutu mîna, că vizitiulu a murit.

IVANCEA (*innaintându spre avant-scenă*). Ce diceți, Domnilor! Doftori? Vedeți că féta mea s'a schimbat, are altă ifosă!

BOIANGESCU. N'are tifos!

IVANCEA. N'amă disu tifos, pëcatele melle! amă disu. . . ifosă!!!

REPOSATŪ. Amă vedeți pe féta Dumneavóstră și putemă să vă spunemă că est multă atacată la nerve.

IVANCEA (*mirată*). Féta mea este atacată . . . la nerve!

NERODOVICI. Adică are multă stricăciune în *iconomia* ei, în *constituția* ei.

IVANCEA. Ah! amă pricepută. Féta mea are *constituția* în stricăciune . . . ba nu . . . are stricăciune în *constituția*. . .

COLICĂ. Cochila matali'i tari saracă de. . .

IVANCEA. Ba de sārăciă a ferit'o sfintul. Slavă Domnului, mie 'mă dă mâna. Măcară să dea Dumneșeu să fie copiii Dumitale bogați ca féta mea.

BOIANGESCU (*interpunându-se între Colică și Ivancea, și adresându-se acestuă din urmă*). Domnu Doctor Colică vrea să dică, Domnule Ivancea, că Demosella Dumneavóstră are sângele sārăcu; cumă dicemă noi în sciința medicală, are anemiă séu hidroemiă, are globulle puține în sânge.

IVANCEA. Ah! amă pricepută. . . (*a-part*) Să mă iewa năiba déca amă pricepută ce-va la sārăciă loră din sânge! (*tare*) Domnilor Doftori, vă rogă ca pe Dumneșeu, faceți ună consultă bună, cu tótă inima. . . uíte vă plătescă dinainte.

CĂTE 4 MEDICI. Nu e trebuință să plătiți nainte, nu e trebuință!

(*Întindă toți mâna și Ivancea le dă chărtiuțe mică cu bană. — Fie-care mulțimesce în felulă séu. — Ivancea esse pe ușa din fundă, Dragomira pe ușa din stānga*)

SCENA III.

COLICĂ, REPOSATŪ, NERODOVICI, BOIANGESCU.

(*Fie-care doctoră desface chărtia în care se află bană; moneda e pusă în mâi multe chărtie una într'alta*).

NERODOVICI. Bree! . . . da ce de chărtie! . . . galbenă găurit! . . . Tii! lă dracu. . . perdă 20 de pārale! . . . s'ă dusă o oacă de orđă! . . . (*se pune pe vine și trântesce galbenulă pe scāndură de două oră*). Iară bine că nu e călpă. . . mi s'ă măi întemplată și astă. Da sciți ce amă făcută? . . . m'amă întorsă în odaia bolnăvului și i-amă ruptă rățeta bucăți, bucăți. (*iewa dulcēță*)

BOIANGESCU. Poftimă! mie nu mă-a dată decătă o jumētare de napoleonă! Vedeți calculă! . . . (*iewa dulcēță*)

COLICĂ (*arătândă moneda cu mândriă*). Ba iu amă capatată ună napoleonă întregă. (*iewa dulcēță*)

REPOSATŪ. Și pentru ce acēstă excepțiă? (*iewa dulcēță*)

COLICĂ. Pentru ke de kite oră mi s'a dată măi puțină d'ună napoleonă, iu amă dată *piralele indiretă*, și d'atunci s'a nvațată lumea cu *frike*; a mersă vorba din casă'n casă, și toți scie ke la mine *trebui* să se *dee* ună napoleonă. Ba la mulți le spui d'a-casă *kindă sin chiamată ke iu* nu sunt doftoră d'aseia *urdinari* care mergă p'ună irmică oră pi o *carbovă* oră pe *trăi sorcovăți*.

REPOSATŪ. Fōrte bună *methodă*. Mi pare reu că nu amă adoptată și eu asta dela *incepută*. — Déră la ce felu de omă suntemă noi aici? (*uitându-se prinpre-giură*) Vedeți tapetură și o pendulă de luxă.

BOIANGESCU. Să vă spuie eu, că cunnoscă tótă piața. Asta este unulă Ivancea, ună rachieră bogată. Căte-va

covōre, pendula și alte lucruri de luxă ce vedeți aci, sunt luate pentru datoriă dela ună boieră scāpētată.

COLICĂ (*pe cândă a vorbită Reposatū și Boiangescu, s'a uitată prin cameră la tōte obiectele*) Pentru aseia *videamă iu* unile lucruri nepotrivate cu *șalle-l'alte mobile*. (*continuu a examina cu d'a-mēnuntulă tōte obiectele, unulă după altulă; clētenă scaunele și fotoliurile, appēsă cu mâna pe elle ca și cândă ară voi să s'assicure déca sunt elastice; se uită la pernele cară sunt pe canapē, le'ntōrce pe fața cea-l'altă, appēsă pe elle; se plēcă de pipăia tapetele; rădică după mēsă candelabrele ca și cândă ară voi să vede de sunt grele; se uită la cadrele din pāreți; ciocănesce cu degetulă pe pendula mare*)

REPOSATŪ. Lume ordinare, cumă vedeți eu!

BOIANGESCU. Uíte lume d'asta ordinară e bună să ai multă. Negustoriă, Domniloră, ne ascultă ca pe nesce oracolă. Cândă se bolnăvescă trimită ei măi înainte după babe, se caută cu d'alle casei, déră indată ce vede cu bóla nu dă 'ndērētă trimită după noi, și se credă încă pré onorați să aibă a face cu ca d'alde noi. Negustorulă nu'ți dă decătă o rublă oră ună icossară, déră 'ți'lă dă de secură, 'n'o face uitată. Să faci Dumneata 10—15 vizite pe di, și écēcă că'ți intră 'n pungă 120-150 de lei. De collea sunt?

COLICĂ (*a-part*) Tare frumosă îi covorulă *ista*! de mi'ară da mie.

NERODOVICI. Doctoru Boiangescu *dre rezonnă*. Măi bine cu negustoră d'ăi nostri să ai a face. Lă boieră fală multă și *pārale* puține. Boierulă pēntru lucru de nimică *tē* chiamă să *tē* ducă lă ellă de 4 oră pē di, și cândă e vorba de plată nu iewă nimică. Crede că *dumneăta*, doftoră, *trebuie* să *tē* simți pré-cinstită că 'i ai intrată în casă. Bez că *tē* pune să'i faci *antica-meră*; bez că lă fite-ce vorbă *căută* sē-ți arrăte că e ce-va măi pe susă de *dumneăta*; bez că sē uită cu despreță la *hănele* modeste cu care estă imbrăcată *dumneăta*, doftoră.

COLICĂ (*a-part*). Mobilele sunt próste. Cadrile pare că sunt *di șalle* de *cărșmă*. Pendula înse e d'argintă poleită cu aură. Ah, d'așu putē să'lă facă să-mă-o *dee* mie!

REPOSATŪ. D-vóstră n'ați cunnoscută decătă boieră mufluză. Eu amă clienți de tōte stările societății. Toți me plătescă bine. Unde sunt streină, Europeană civilisată, gentelmană de'naltă aristocrațiă, boieră ce'i mari nu sciă cumă să mă măi imbrățișeze. (*a-part*) Număi eu sciă că'mău lăssată boieră, și nu mă-au măi remasă decătă băcană, cărciumară, jococară, rachieră.

COLICĂ (*s'a apropiată de avant-scenă cândă a începută a vorbi Reposatū*). Doftoru Reposatū are tari rezon. Cu boieră mari ai *kisligă* bună. Iu imă facă 5000 di *galbină* pi annă *pintru ke* amă 15 *pinē* la 20 di *bizdabelle*, sumă di foși ministri, și o *gramadă*, o gramadă di *buieri* mari. Diminēța *kindă* essă din casă *ghissescă* la ușa me 5-6 trāsuri cu livrelle cari mi așteptă. Iu nu mi ducă *niși* o dată la *nighistori* și la *omeni urdinari*. *Pintru aseia* nu mi vedeți desă în consultă cu Dumneavóstră. Dica mi vedeți *aiși* la *nighistorulă aista* este ke mă-a rugată în *ghenuchă* ca si *vină*. (*a-part*) Le spui la ei așa, déră avaleu, iu sciă ke abia amă 4-5 vizite pi di. Sunt tari mulțamită *kindă* mi chiamă fr'ună *tinichigă* oră fr'ună *sticlară*!

SCENA IV.

ACEIA-ȘI ȘI IVANCEA.

IVANCEA (*ințrândă pe ușa din fundă, desperată*) Pentru Dumneșeu, Domniloră Doftori, isprăviți măi curândă consultulă, că éru a apucată spasmosulă pe fi-mea!

BOIANGESCU (*reconducēndă pe Ivancea pēnē la ușa din fundă*) Chiră Ivanceo, măi aveți paciență și răbdare, fiindă-că avemă să consultămă multă assupra bólei fiicei D-vóstră. Tocmăi pentru că casulă este greu avemă să discutămă îndelungă, să ne convingemă unulă pe altulă, să ajungemă la o conclusionă, și să vă espunemă o singură părere, ună *trattamentă* convenabilă, homogenă, complectă satisfăcētoră, și de mare preț.

IVANCEA. D'apoi că și eu cređcă v'amă dată destullă preț la toți!

NERODOVICI (*impingēndă pe Ivancea spre ușa*) Haide de! și nē lăsdă să nē sfătuimă în ticnă!

(*Ivancea esse bătēndu-se cu pumnă în capă*.)

(Va urma)

Dr. OBEDENARU.

NEGUȚĂTORULŪ ȘI CHIRIGIULŪ.

ANECDOTĂ POPORANĂ.

A fostă o-dată ună neguțatoră. Pe ce puneă mâna, îi eșia în de bine. Era dreptă, cinstită, și nu se bucura la simbria slugeloră. Ellă plătia tuturoră pēnē într'una. Negoțulă lui crescea, și ellă din di în di se făcea măi de omeniă. Unde se pomenia la dēnsulă *găudecată*! Ellă măi bine vindea măi estenă și pe bană gata, decătă scumpă și pe datoriă.

Cu tōte că ambla cu dreptatea în sină, în celle din urmă, într'o di, o pāți și ellă. Ca să desfacă marfa măi răpede spre a'și adduce alta nouă, și să se prefire prin prāvāliă măi multă marfă, ellă mergea la tōte bālcirile. O dată vrēndă să mērgă la ună bālcă măi depārtată în țerră vecină, in-chiriă ună carră pe sēma sea. İllă încarcă cu marfă după obiceru, și plecă.

Pe drumă, află neguțatorulă dela chirigiă că puțină măi nainte este o pădure, care cade pe hotară, fără sēmă de mare: copaci mari și nalti pēnē la noră, crāngă, hățigă, de tōte se află acolo. De acela și este vestită de mulțimea tálhariloră.

—Nu e puț de omă, — dicea chirigiulă, — care să scape din mâna astoră tálhari. Așa de rei și mesteri sunt!

—Eu n'amă audită vorbindu-se d'altă de astea pēnē acumă despre acēstă pădure, — respunse neguțatorulă chirigiulă; ce totă fleonecănesci tu?

—Aolto. gupāne! Care va să dică n'ai audită nimică pēnē acumă? Déca este așa, să'ți inșiră eu vr'o câte-va întemplări. Măi antērtă în pădurea asta a friptă tálhari ună neguțatolă de viu, punēndu'lă în frigare. Și pentru ce? pentru că n'a vrută să li dea bană ce'i avea la dēnsulă într'ună chimiră, după ce 'i luase tótă marfa. Acumă ună annă au căznită ună boieră pēnē i-a eșită suffletulă, pārlindu'lă cu férrele roșii ca foculă pe peptă și pe spinare, ca să dea bană. Și cândă l'au căutată, după ce a murită, clefu de tufă! N'au găsită la dēnsulă nici o lăscăiă, măcară să orbēcă ună șorece. Es-timpă, nu măi departe, es-timpă au bătută și chinută pe ună bietă neguțatoră, de abia a scāpată cu suffletulă, și cândă collo, ce

să vești? doue-deci și cinci de lei avea în pungă. I-au luat tâlharii, și totu nu credea pene nu i-au întors buzunarele pe dos și nu l-au purecat prin toate colțurile haanelor. Cu pătura l'a addus a-casă, bietul neguțător! ți-era mai mare galea să te uști la ellu.

— Celle ce spu tu, mă, nea chirigiū, mă inspăimântă de mă iea fiori de gróză. Mai imi vine să mă întorc înderētū.

— Ia fugi d'acollo, grupăne, nu mai fi copilū. Păi nu scii că esti cu mine? Lassă că te duc eu de nici capulū să te dóră, ba nici unū firicellū de pērū să nu se clătescă.

— Lesne este a dice, anevoiă a face.

— Déca e așa, stai dă'mi hañele dumitale să mă imbracū cu dēsele, și dunnia-tea iea p'alle melle, să te faci chirigiū și eu neguțătorū, pene vomū trece pădurea.

Neguțătorulū vedēndū că chirigiulū atāta illū incredintēză că vorū trece pădurea fără să li pesse nemicū, se invoi a schimba hañele. Așa făcură, și trecură pădurea fără să intēnescă nici umbră de omū. După ce se vedură la capetulū codrului, neguțătorulū mulțami lui Dumneđeu c'a scăpatū cu față curatā, apoi dīse :

— Dă'mi hañele, chirigiū, și na'ți p'alle tēlle.

— Ce să mai stāmū acumū să ne desbrăcāmū, — respunse chirigiulū, — vremea e târđiă și să nu ne apuce nóptea pe drumū. Atdemū pene la hanulū ce se vede; acollo o să și mānemū astā sérā.

De cumū agiunseră la hanū, chirigiulū se dede giosū din carrū, și ultiāndu-se la neguțătorū, prefăcēndu-se camū ingrigiatū, dīse :

— Chirigiū, să ingrigesci bine de marfă. Uite amū să dīcu cărcumarulū să'ți dea o oca de vinū, și de'mi vei fi credinciosū și fără ca să mă superi, ca pene aci, lassă că te mai mulțumescū eu peste chiria.

Apoi intrāndū în cămara cea mai curatā, porunci să'ī gătescă cina.

Bietulū neguțătorū cândū auđi așa, bleosdi ochiū la dēnsulū și inmārmuri. Ellū nici că visase că o să'ī facă vre-unū renghiū. Se ultiā la dēnsulū, cumū intra în cărcumă fudalū și 'lū mēsurā cu ochiū de susū pene giosū.

— Ce sunt flēcūrele astea pe tine? Dă'mi hañele și du-te de'ți veđi de cai. Te-ai trecutū cu gluma. În hañe amū chārtiū trebuinciose și baniū de cheltuēllā.

— Ce nēmū ești tu, mă? — îi respunse chirigiulū. Eu te-amū tocmitū să'mi duc marfā pene la bālcu; déca ți-a abāttutū părtagulū, descarcā marfā și du-te cu Dumneđeu; eu imi gāssescū altū chirigiū. Atāta pagubā, câtū și dobēndā! Lassă să fie, mă, brōsce multe. Nu care cumū-va socotiāi că o să mă inchinū eu la tine, cândū îți vine ție pandaliele?

Și prefăcēndu-se a-i fi milā de dēnsulū, spunea hangiulū că 'ī pare reū de ellū, că vede semne de nebuniā la bietulū chirigiulū seū. Illū lauda că

altminterē a fostū pene aci unū omū pré de ispravā și că nu'lū supērase pene în cēsulū acesta nici câtū negru sub unghiā.

Neguțătorulū, neavēndū incotro, se socoti că arū fi mai cu minte să tacă și să'ī ducă pene la orașulū vecinū, și acollo să'lū tragā la giudecatā. Se duse deci la grasdū de ingrigi de cai, cumū făcea chirigiulū, apoi se culcā în carrū spre a vedē de marfā.

A doua đī prefăcutulū neguțătorū se sculā disde-demānētā, porunci să prindā caii la hamū, ca să agiungā în orașū mai de timpuriū.

Bietulū neguțătorū cellū adevēratū se suppose fără a dīce nici cărcū.

Plătirā la hanū și plecarā.

După ce agiunse în orașū, cea d'anteū trebā ce făcu adevēratulū neguțătorū fu de a se duce la giudecatoriā și a trage în giudecatā pe chirigiū.

Numai decātū fiindū chiāmați inaintea giudecătorilorū, bietulū neguțătorū spuse șiritenia pricinei, cumū se intēmplase să trecā prin pădure, cumū illū inșellase chirigiulū de 'ī luase hañele, și cumū acumū nu mai voesce a le da, sub cūvēntū că ellū este neguțătorulū.

Atunci și adevēratulū chirigiū respunse :

— Boțeri dumnea-vōstrā, nu scii ce să dīcu de omulū acesta. A inebunitū, ori e luatū din tele! Eu l'amū tocmitū să'mi ducă marfā pene la bālcu. M'a dusū o buccatā de drumū ca unū omū în totā firea. Cândū mă pomenescū d'o-datā că 'mī vorbesce de hañe, de bani, de hārtiū, de marfā. Eu l'amū lāsātū să hondrānescă și mī-amū cătatū de trebā. Éru decā amū vedūtū că se ingrōșā gluma, i-amū dīsū să mă adducā pene în acestū orașū, să'ī dau ce o fi cu dreptulū, și să mă lasse în pace. Aci mă vedū trasū la giudecatā. Este de cređutū ce aiurēzā ellū? Nu vedeți dumnea-vōstrā din spu-sele lui, că trebue să 'ī lipsescā v'o dōgā?

În zadarū bietulū neguțătorū cellū adevēratū mărturisīa în cugetū curatū cumū se intēmplase lucrurile, că reū și fără calle protivniculū seū illū face nebunū, luatū din tele, că'ī lipsesce vr'o dōgā seū că aiurēzā; în zadarū spuse că l'a feritū sfāntulū pene acumū de unele ca acestea, și se ruga de giudecatori să'ī facā dreptate și să nu mai dea voiā protivniculū seū să-lū mai și ocārească după celle-l'alte tōte.

Giudecatoriī decā vedurā că n'au de unde să appuce pe vinovatū, li spuse să vinā a duoa đī. După ce plecarā, giudecatoriī se sfātuirā cumū să facā să prindā pe vinovatū. Ei vedurā limbuția și sumeția unuia, precumū și linisceea cu care vorbīa cellū-i'altū. Ei mirosirā în care parte este dreptulū, dēru nu puteau să punā māna pe viclēnū. Scia, hoțulū, cumū să se păzescā ca să nu'lū prindā în vorbā! În celle mai de pe urmă unulū din giudecatori dīse să'lū lasse pe māna lui să mai facā o cercare. Și așa se și invoirā.

A doua đī, cândū venirā la giudecatā, mai spuse unulū, mai spuse și cellū-l'altū șiritenia pricinei, și nu merse mai depārte ca în đina trecutā. Nici

o domirire. Giudecatoriī se traserā la kibsuire, și cândū venirā érō, dede hotārirea.

Giudecatorulū care se însărcinase dīse :

— Pricina dumnea-vōstrā s'a giudecatū. Apoi ultiāndu-se cătrā geluitorū, adaogā : De órā-ce, dragulū meū, nu poți dovedi nici într'unū chipū dreptāțile dumitale, veđi-ți de cărruță și de cai, că altū n'avemū ce'ți face; éru dumneata, — dīse cătrā cellū-l'altū, țințindu'lū dreptū în ochi și vedēndulū că 'ī zimbesce mustața, — fi liniscitū, și stāpānesce-ți marfā și averea în pace. Acumū duceți-ve cu Dumneđeu.

Dēru pe cândū se gātiaū a pleca, unulū cu bucuriā și altulū cu māhnire în suffletū, și tocmai cândū deschise ușa și amēndouī erau pe pragū voindū a eși, giudecatorulū strigā rāpede :

— Chirigiū ! chirigiū !

— Auđū ! respunse adevēratulū chirigiū, urechīa lui fiindū dedatā din copilāriā a auđi chiāmāndulū astū-felū.

— Scieamū eu că tu esti cellū cu musca pe căciullā, — dīse giudecatorulū, și dede hotārirea, ca adevēratulū neguțătorū să'și iea averea în stāpānire, éru pe chirigiulū illū bāgā la dubelā.

Așa giudecatori ! O datā dreptate !

Încāllecātu p'o șea și v'o spuseū așa.

Din colecțiunea ineditā a lui P. ISPIRESCU.

CE-VA DESPRE

LITTERATURA POPORANA.

Litteratura noastră poetică cea mai bună este datorită în mare parte inriuriri litteraturei poporane. Renascerea litterarā a inceputū mai inainte de a se sci că poporulū cāntā și cāntāndū gāndesce atātū de adāncū și de frumosū; dēru producerile celle de'nteū erau mai multū de unū caracterū sciintificū. Litteratura frumosā era puținū și slabū represintatā. De îndatā inse ce se cunnoscu ce comōrā de poesiā este degia cristallizatā în suffletulū poporului românū, de îndatā ce spirite eminiņi se coborirā în acelle regiuni intime alle viutei cāmpēnului, în esteriorū atātū de simplā și de grossolanā, în interiorū inse adesse ori atātū de naltā și de ideālā, de îndatā litteratura poeticā luā unū avēntū puternicū, productele sēlle luarā unū caracterū de originalitate, unū caracterū naționalū, fără care o litteraturā nu este decātū unū palidū reflexū allū producerilorū unū altū poporū. De aceia și acei poeți, cari se apropiarā mai multū de poporū, cari se cufundarā mai adāncū în acea lume a inchipuirii astū-felū cumū și-a clādit'o poporulū nostru pe pāmēntulū ce'lū ocupā de atāția secolū, aceia se deosebīrā mai multū prin producerile lorū, pentru că prin grafulū lorū nu vorbīa numai omulū individualū, ci miū și miū de glasuri contopite în unulū singurū.

Acēstā puternicā și necontestatā inriurire a producerilorū frumosului poporanū assupra litteraturei nōstre cellei culte cere o esplicare, care

constă în nespusa perfecțiune a producerilor frumoase instinctive ale poporului. Se pare străniul la întâia privire, cum și tocmai partea cea mai nesciută, cea mai necultă, să dea modele de frumos, cu care s'ar putea mândri chiar și cele mai mari genii poetice ale omenirii. Dacă însevomă observa cum se naște poezia poporană, vom înțelege ușor cât de îndreptățită este această stare de lucruri și pentru ce în producerea frumosului adevărată inspirațiune și modelele după care trebuie să ne îndreptăm trebuie căutate în literatură nescrisă, poporană.

Cum se naște cântecul, povestea, doina în popor? Poetul, cântărețul rămâne necunoscut; și adesea noue, celor ce privim cu recunoscință la cei ce ne înveselesc sufletul prin bucurie ideale, ni pare rău de pierderea numelui său. În adevăr înse nu e așa; autorii ai acelor cântece, povești și doine încântătoare nu există; unul singur este acela ce le produce, unul și același autor, cu mișcări de spirite și de anime, cu mișcări de simțiri și gânduri deosebite; acela este poporul în întregul său, în colectivitatea sa.

S'a întâmplat odată ce-va, un fapt mic, neînsemnat decât lău privim din imensitatea lumii, mare, însemnat pentru cei pe care i-a atins; acest fapt se spune din părinți în fi, se îmbogățește lipindu-se de el gândiri din memoriile prin care trece; timpul ce se scurge aruncă asupra-i o țară albăstră ca cea ce accoperă munții în depărtare, și sub densa se înalță, ca aburii sub soare, formele fantastice din altă lume, din lumea visului, care se amestecă, se contopesc cu amintirea schimbată a faptelor reale, și astă-felul din țesătura adevărului cu închipuirea, a realității cu visul, se naște ballada, legenda, povestea și celelalte forme a literaturii poporane.

Cine le-a făcut? — nemi. Nici bătrânul ce a istorisit pentru întâia oară împregiurarea nepoților săi în lungă noapte de eră, nici copilul ce a spus-o la o clacă înfrumusețând-o cu florile ce le-a născut în gândul ei cel tiner și iubitor, nici cântărețul ce o istorisește după ani și după vécuri, în locuri îndepărtate sub o formă cu totul alta decât cea dela început. Cine le-a făcut? — Toți. Căci dela cel întâu povestitor pînă la cel de pe urmă, fie-care a îmbogățit spusa lui cu o gândire nouă, fie-care a adăncit simțirea întregului, a poleit graful în care turna gândurile sêlle. Și nu numai atât; d'eu cea-ce nu era frumos în întâmplarea însăși s'eu în povestirea ei de un bard de mai înainte, a fost părăsit de cel următor. Fie-care, fără să știe, fără să vrea, a criticat cea-ce însuși povestea și cânta; și astă-felul numai după o trecere de mulți ani cea-ce este în adevăr frumos, cea-ce a fost primită de sufletul întregului popor, rămâne sub forme neschimbate, stereotipe, adesea chiar cu cuvinte și dicteri neînțelese, îmbrăcate în farmecul necunoscutului, și care sunt pentru

timpurile noastre adesea isvire istorice din cele mai prețioase.

Cele spuse despre poezia poporului sunt exacte și pentru producerea muzicii sêlle. Modulațiunile vocii sêlle sunetele instrumentului caută să urmărească tremurul interior al sufletului omenesc, mișcările de patime și de simțiri; mulți cântă, mulți se încercă a incorpora în acest mod mișcările interioare, d'eu numai acele forme rămân, sunt primite de popor, care correspondă într'adevăr cu cea-ce vrea să exprime; celelalte sunt uitate și cad în părăsire.

Din acest mod de producere a frumosului poporan se explică înalta și superioritate și farmecul nespusei cu care e îmbrăcat. El este flăcăul simțirilor unui popor întreg; tot ce are el mai scump, tot ce are mai nobil, tot ce are mai dumnezeesc. Individul poate să-și pteze sufletul cu gândiri urrite, precum mâinile sêlle cu fapte necuviințose. O înținsă colectivitate de oameni înse nu poate cădea în asemenea rătăcirii. Dreptatea, bunul simț și gustul cel alles sunt întipărite în sufletul omului; rătăcirile individuale pot să le tulbure, d'eu nu să le înăbușe. La urmă tot d'a-una ele essu învingătoare.

Litteratură poporană ni înfățișează deci un fenomen analog cu litteratură scrisă, în care erăși câte opere se produc, și cu toate acestea ce puține din ele rămân pentru tot d'a-una în mintea omenilor! Allegerea se face în același mod. Gustul general al omenirii hotărește cu timpul asupra valorii unei producțiuni litterare, care s'eu este uitată, s'eu rămâne perpetuată în memoria generațiilor. De aceia geniele se allegu numai cu timpul, și de obicei nu sunt recunoscute cât timp trăesc indiviții înzestrați cu ele.

D'eu în litteratură scrisă, poporul s'eu omenirea nu lucră el însuși la producere, ci numai hotărește asupra meritului ei, el are un rol numai passiv, rolul de critic. În litteratură poporană, poporul însuși prin mulți din membrii săi lucră la producerea frumosului. El este și critic și autor. În litteratură scrisă lucră apoi un spirit, cel mult un véc de om la o producere nemuritoare; în cea poporană lucră mișcări de spirite în timp de multe vécuri la o asemenea producere. În litteratură scrisă se reflectă mintea, simțirea, patimele unui om; în cea poporană mintea, simțirea, patimele unei lumi întregi. Și dacă adesea geniul individual prin puterea sborului său coprinde lumea întregă în el și ni destăinuie interiorul ei, litteratură poporană ni destăinuie aceiași lume d'a-dreptul pe o cale nemidlocită. În una vedem lumea, care e mare prin prisma cea frumoasă a geniului măreț ce orănduiește înse și coloră după firea sa cea-ce ni arrată; în cea-laltă vedem aceiași lume d'a-dreptul, în cea-ce este ea, simplă și măreț ca natura ce i-a dat naștere.

Dacă litteratură poporană e resumatul lu-

crării poetice și a criticii instinctive a unei îndelungate peride istorice a unui popor, apoi cu tot dreptul trebuie să-i recunoscem o mare valoare ca model și ca măsură, după care trebuie să judecăm producerile litteraturii noastre scrise de astăzi. Acesta nu însemnă că trebuie să scriem în stilul poporan, s'eu poate să căutăm a imita producerile poporane, încercări tot d'a-una nenorocite; d'eu însemnă că în toate producerile poetice actuale trebuie să căutăm acele merite, care fac atât de încântătoare cetirea unei ballade ca Miorița, ca Mihul Copillul, Ercul s'eu sumă altele: puritatea limbii, formarea cuvintelor noue în spiritul poporului, simplitatea expresiunii, ideile adânci și mărețe, simțirea cea adevărată și ideile originale, particulare spiritului poporului nostru, care se întâlnesc la fie-ce passu în poezia poporană.

E necontestat că în poporul nostru există în momentul de față o fierbere interioară, care se manifestă între altele prin produceri poetice. Puterea există; de la îndreptarea ce va lua atâră succesul său. Cu modelul litteraturii poporane înainte, o rătăcire e peste putință. De aici vine însemnătatea cea mare ce trebuie dată adunării de poezie, povești și legende poporane.

Desvoltarea unei prose frumoase, a nuvellei, a romanului, ascăptă același impulsu dela litteratură poporană, pe care l'a căpătat poezia prin colecțiunile cântecelor poporane. Nu mai puțin și muzica noastră nu se poate desvolta decât pe baza muzicii poporane, care pînă acuma este puțin cunoscută în cercurile culte.

A. D. XENOPOLU.

(Din *Convorbiri Litterare*)

BULLETIN U.

În ultimul număr al „Revistei Științifice“, d. Alexandru Odobescu atrage în următorul mod atențiunea publicului asupra celei mai frumoase colecțiuni de anticități pre-istorice, din câte există în România:

„D. Cesar Bolliac, pe care am avut onoarea să-l citez în revista noastră, a făcut o călătorie în România în anul 1869, pînă la ruinele unei cetăți de pe malul Prahovei, la Puchenii și la Tinosu, a știut cu aceluși spirit de intuițiune, care pînă la ore-care punct să nu țină seamă nici de studiile adânci și stăruitoare, să se inspire cu pasiune din acest nou ram al archeologiei; d-lui în acești trei ani din urmă a reușit să adune, să dibuască și să descrie monumente și curiozități pre-istorice, din care pe de o parte d-lui și-a format, cu admirabila aptitudine ce are pentru ispitirea și apropierea de obiecte antice, o colecțiune cu atât mai interesantă cu cât este și unică în felul său la noi, ca vre-o 35 bucăți; eră pe de altă parte, — fie dis' fără rea intențiune, — le-a ilustrat în felurite articole din ziarul *Trompette Carpatinor*, descriindu-le cu pînă la miază și ușuratică, desvoltându-le cu puternica sea imaginațiune de poet și de ziarist, pe care n'o știu tot d'a-una potoli perii cărunții ai numismatului“.

COLUMNA LUI TRAIANU

REVISTA SCIINȚIFICĂ, LITTERARĂ ȘI INDUSTRIALĂ.

Esse o dată pe septemână, Duminică, în format 4 mare, cuprinzând o îndouită materie de câtu orî-care altă revistă română și numai scrieri originale, fără nici o traducere : istoria, științe economice, dreptu, medicină, științe naturale, poesiă, bibliografia, litteratură poporană, etc.

PREȚULŢ ABONAMENTULŢ ESTE NUMAI :

Pentru capitală : 20 lei noui. — Pentru districte : 30 lei noui. — Pentru străinătate : 40 lei noui sêu 20 fiorini.

Acei domni, cari voru bine-voi a ni face 5 abonați, voru primi pe d'assupra unŢ abonamentŢ gratis.

AbonamentulŢ este numai pe annŢ, începândŢ totŢ-d'a-una dela 1 genariŢ.

La redacțiunea revistei se pôte găsi o colecțiune completă pe anni 1870—71, anume 110 cölle, cu prețulu numai de 40 lei noui.

Redacțiunea și administrațiunea se află în Bucuresci, Suburbiiu Batiștea, Strada Dionisiu, Nr. 9.

Abonamentele în capitală se potŢ face de asemenea în *PassagiŢ la Imprimeria Curtii*, de unde se voru libera totŢ-d'o-dată cuittanțe de primirea banilorŢ.

ANNUNȚURILE : 25 BANŢ RONDULŢ DE 30 LITTERE

CĂILE FERRATE ROMÂNE

Mersulu trenurilor pe timpul lucrărilor de reconstrucțiune pe intręga liniă.

VALABILŢ DELA 8 (20) APRILE 1872.

LINIA BUCURESCI-BRAILA				LINIA BRAILA-BUCURESCI				LINIA BARBOSI-TECUCI				LINIA TECUCI-BARBOSI			
MERSULU QUOTIDIANU				MERSULU QUOTIDIANU				MERSULU QUOTIDIANU				MERSULU QUOTIDIANU			
STATIUNI	Distanțe în kilometri de la Bucuresci	TrenŢ nr. 1.		STATIUNI	Distanțe în kilometri dela Brăila	TrenŢ nr. 2.		STATIUNI	Distanțe în kilometri de la Barbosi	TrenŢ nr. 3.		STATIUNI	Distanțe în kilometri de la Tecucu	TrenŢ nr. 4.	
		de persoane cu luare de mesagerii				de persoane cu luare de mesagerii				de mărfuri cu transportŢ de persoane				de mărfuri cu transportŢ de persoane	
		SOSIRE	PLECARE			SOSIRE	PLECARE			SOSIRE	PLECARE			SOSIRE	PLECARE
Ora.	Min.	Ora.	Min.	Ora.	Min.	Ora.	Min.	Ora.	Min.	Ora.	Min.	Ora.	Min.	Ora.	Min.
Bucuresci		dimin.	11 20	Brăila		dimin.	5 00	Barboși		dimin.	6 —	Tecucu		séra	5 —
Chitila	10	11 42	11 44	MuftiŢ	22	5 48	5 51	Șebesti	13	6 33	6 38	Ivești	18	5 45	5 55
BuŢtea	18	12 01	12 06	Ianca	39	9 29	6 37	PrevalŢ	30	7 20	7 26	PrevalŢ	41	6 52	6 58
PerișŢ	30	12 34	12 39	Făurei	60	7 19	7 24	Ivești	53	8 23	8 33	Șebesti	58	7 40	7 45
Crivina	40	1 00	1 10	Cilibia	80	8 09	8 14	Tecucu	71	9 18	dimin.	Barboși	71	8 18	séra
Ploesci Restaur.	60	1 53	2 05	Buzeu. Restaur.	99	8 58	9 20	LINIA ADGIUD-ROMAN							
Vallea Călugăr.	69	2 29	2 31	Monteoru	110	—	—	Mersulu tren. nr. 5 și 6 între Adgiud-RomanŢ și vice-versa nu va avé locŢ în tôte diliele, ci numai Mercurea și Duminica							
Albesci	77	2 45	2 50	Ulmeni	115	9 54	9 58	STATIUNI	de la Adj.	TrenŢ nr. 5.	STATIUNI	de la Rom.	TrenŢ nr. 6.		
MizilŢ	93	3 26	3 35	MizilŢ	135	10 40	10 50								
Ulmeni	113	4 18	4 22	Albesci	152	11 26	11 31	Adgiud		séra	5 00	Roman		dimin.	4 00
Monteoru	118	—	—	Vallea Călugăr.	160	11 45	11 47	Sascut	14	5 31	5 40	Galbeni	23	5 00	5 05
Buzeu. Restaur.	129	4 56	5 18	Ploesci. Restaur.	169	12 11	12 33	Racaciuni	31	6 25	6 35	BacăŢ	44	5 57	6 10
Cilibia	148	6 2	6 07	Crivina	188	1 06	1 16	Valea Sécă	48	7 20	7 23	Valea Sécă	55	6 37	6 40
Făurei	169	6 52	7 57	PerișŢ	198	1 37	1 52	BacăŢ	59	7 50	8 05	Racaciuni	72	7 25	7 35
Janca	189	7 39	7 47	BuŢtea	211	2 10	2 15	Galbeni	80	8 57	9 00	Sascut	89	8 20	8 23
MuftiŢ	207	8 25	8 28	Chitila	219	2 32	2 36	Roman	103	10 00	séra	Adgiud	103	9 —	dimin.
Brăila	228	9 16	séra	Bucuresci	228	3 00	d. améđă								

DIN SCRIERILE D-LUI B. P. HASDEU

se mai află de vëndare la administrațiunea revistei

COLUMNA LUI TRAIANU :

Istoria toleranței religiose în România : protestanți, catolici, mahometani, lipoveni și evrei. Edițiunea II. Prețulu 2 lei noui.

RăzvanŢ-vodă; dramă istorică în 5 acte în versuri. Edițiunea III. Prețulu 3 lei noui.

Trei Evrei : Shylock, Gobseck și Moise; studii litterariŢ. Prețulu 1 leu noui.

TalmudulŢ, ca profesiunea de credință a poporului israelitŢ; studiu filosoficŢ. Prețulu 1 leu noui.

Industria națională față cu principiuŢ concurrenței; studiu politico-economicŢ. Prețulu 1 leu noui.

Cine le ica d'o-dată, prețulu totalŢ este : 6 lei noui, éru pentru Transilvania 3 fiorini.

Numai vr'o câte-va aŢ mai remasŢ din edițiunea I :

ION-VODA CELLU CUMPLITU,

cu unŢ portretŢ și 10 gravure, aprópe 300 pagine. Prețulu : 7 lei noui, éru pentru Transilvania 3 1/2 fiorini.

Se află de vëndare în Bucuresci la Typografia din PassagiŢ și la tôte Librăriele :

LEGE

PENTRU

MONOPOLULU VĖNDEREI TUTUNURILORU

ȘI

REGLEMENTU DE APPLICATIONE

ALLŢ LEGEŢ PENTRU

MONOPOLULŢ VĖNDĂRII TUTUNURILORŢ.

Form. 12° coprinzândŢ 64 PAGINE.—PreciulŢ unŢ esemplarŢ 84 bani.